

Renate Dorrestein over haar blokkade

Geen inspiratie maar een writer's block

Het boekenvak is op de inspiratie van de schrijver gebouwd. Maar wat als ze ontbreekt en het papier leeg blijft? Renate Dorrestein vertelt in haar nieuwe boek *De blokkade* openhartig over haar writer's block en bepleit meer openheid over dit onderwerp, ook van uitgevers en redacteuren.

Haar werkkamer is niet langer verboden terrein. Ze schrijft, beantwoordt mail en leest er weer, maar ruim een jaar lang was dat anders. 'Alleen al het idee aan het schrijven van een roman bezorgde me het gevoel door een dakloze met bemoste tanden in zijn walmende slaapzak te worden geritst', zo verwoordt ze het in *De blokkade*. En dus bleef de deur hermetisch gesloten. Als ze al iets schreef, deed ze dat in de woonkamer, op een nieuw aangeschafte laptop. *De blokkade*, dat eind februari verschijnt, is een openhartig verslag over een onderwerp waar het boekenvak liever over zwijgt: writer's block. Renate Dorrestein kreeg ermee te maken toen ze na de publicatie van *De stiefmoeder* werkte aan een volgend fictieboek, dat als werktitel *De schoondochter* had en eveneens bij Podium zou verschijnen, de uitgeverij waarnaar ze in 2010 was overgestapt.

Walging

Dat er iets niet in de haak was merkte ze eind 2011, toen ze zo'n half jaar aan haar nieuwe roman had gewerkt. Dorrestein: 'Het ging stroef, moeizaam. Ik had na zes maanden pas zo'n achtduizend woorden op papier. Het schoot niet op, alsof iets me terugduwde en tegenhield. Toen ik door een griepje tijdelijk uitgeschakeld was en eenmaal beter met frisse blik las wat ik geschreven had, zag ik pas hoe levenloos en slecht het was. Ik kon niet anders dan constateren: er is stront aan de knikker.' Dat het even niet zo lekker ging, had ze

eerder ervaren: begin jaren negentig voor *Het hemelse gerecht*, en rond 2000, voor *Zonder genade*. Toen was het verlangen om te schrijven gebleven, nu was dat anders. 'Ik werd echt fysiek onpasselijk bij de gedachte achter mijn bureau te moeten zitten. Walging, zowel geestelijk als lichamelijk.' Dat die walging niet werd veroorzaakt door weerzin maar door angst, dat inzicht kwam een paar maanden later. Waarmee ook de behoefte ontstond die angst te doorgronden. Waarom durfde ze het niet meer, schrijven? Samen met haar uitgever Joost Nijsen besloot ze de zoektocht tot onderwerp van een non-fictieboek te maken. Dorrestein nam hem direct in vertrouwen. *De stiefmoeder* was goed ontvangen en verkocht, dus natuurlijk wilde hij graag een vervolg. Maar als er al verwachtingen waren, wilde ze die, zeker nu, zo snel mogelijk temperen. Het plan voor een non-fictieboek ontstond behalve uit de persoonlijke behoefte aan een

je collega's daar pas achteraf over. Ze zeggen liever dat ze een zware depressie hebben doorgemaakt dan dat ze toegeven: ik faal in mijn werk, het lukt me niet meer. Dat maakt het belastend voor iedereen die ermee te maken heeft. Maar vanwege dat taboe ook des te spannender om erover te schrijven.'

Doorbraak

Tijdens auteursoptredens in het land voelde ze zich die periode een verrader. 'Dan was ik in de bibliotheek om over mijn werk te vertellen met al die aanhankelijke ogen op me gericht en dacht ik: ik sta hier gewoon te liegen tegen lezers die altijd mijn bestaan mogelijk hebben gemaakt.' Intussen probeerde ze van alles uit om een doorbraak te forceren. 'Ik heb overwogen om onder een andere naam te publiceren om mezelf te verlossen van het merk "Renate Dorrestein". Maar zoals Jorge Luis Borges ooit schreef, ben *jij* het uiteindelijk toch die het werk moet doen, onder welke naam dat ook is. Dat plan strandde dus al gauw. Ik kwam op internet idiote adviezen tegen, zoals: zet je computerscherm op zwart, dan zie je niet wat je schrijft. Er zijn deskundologen die beweren dat auteurs kan worden aangeleerd in hun slaap te schrijven. En er bestaan talloze doe-het-zelfmethodes die op opgewekte toon dicteren dat je direct na het opstaan dit of dat moet gaan doen. Er is over writer's block veel geschreven, maar er is weinig wetenschappelijk onderzoek naar gedaan.' Een keerpunt kwam na gesprekken die ze

'Ik werd echt fysiek onpasselijk bij de gedachte achter mijn bureau te moeten zitten'

antwoord op haar vragen, ook uit de wens wat zinvol te doen met de lading ongestructureerde schrijftijd die ze plotseling overhad. Bovendien kwam ze steeds meer over writer's block te weten, een onderwerp waarover ze met vakgenoten nooit eerder sprak. 'Tenzij je elkaar heel goed kent, hoor

INTERVIEW

met deskundigen uit verschillende vakgebieden voerde, onder wie Jan Derksen, hoogleraar klinische psychologie en filosoof Ad Verbrugge. De zelfmoord van haar zusje, die op twintigjarige leeftijd van een flatgebouw sprong, bleek een cruciale rol te spelen. In 1988 had ze over haar al *Het perpetuum mobile van de liefde* geschreven, maar nu dook ze opnieuw op en blokkeerde ze haar de toegang tot het schrijven van de roman die ze eigenlijk wilde schrijven: 'een genadeloze roman die de wereld van zelfmoord zou verlossen, een project dat ook zó krankzinnig en megalomaan is dat ze waarschijnlijk groot gelijk heeft.' Het maakt van *De blokkade* in zekere zin een

requiem voor een niet-geschreven, een niet te schrijven roman. Dorrestein: '*De blokkade* komt het dichtst bij de roman die ik had willen, maar nooit zal kunnen schrijven. Ik hoop ermee over te dragen wat de implicaties van een zelfmoord zijn voor de achterblijvers. Tegelijkertijd is het een evaluatie van dertig jaar schrijverschap. Het is niet voor niets dat het writer's block me nu is overkomen. Ik denk dat ik met mijn jubileum in zicht onbewust toch mijn oeuvre ben gaan evalueren. Dan word je met werk geconfronteerd waarvan ik altijd dacht dat het zichzelf schreef, maar waarvan nu blijkt dat de zelfmoord van mijn zusje er steeds als motor achter zat.'

Motor

Of zich een nieuwe bron zal aandienen, of dat het schrijven van fictie überhaupt weer mogelijk wordt, moet nog blijken. 'Er is nu nog geen ruimte voor iets nieuws, ik ben nog te veel met *De blokkade* bezig. Maar de angst is weg, ik heb het monster in de ogen gezien, en heb het vertrouwen dat er wel weer wat komt.'

Ze hoopt dat haar boek zal bijdragen aan het bespreekbaar maken van writer's block. 'Het is een containerbegrip dat voor iedereen die ermee kampt een andere betekenis heeft. Maar ik denk dat voor veel schrijvers die vastzitten geldt dat via het werk een pijnlijke omstandigheid aan het

Veel van onze afnemers eindigden in 2012 met indexen van boven de 100. Wij zijn hen dankbaar dat zij het vertrouwen in ons hadden en de mogelijkheid boden om dit resultaat voor hen te behalen.

IS DIT OOK IETS VOOR U?

Wilt u ook gebruik maken van het VELDBOEKET-SYSTEEM, neem dan contact op met Veldboeket Lektuur.

Bij ons praat u niet over **KOSTEN** maar over hoe wij uw **OPBRENGSTEN** kunnen verhogen.

Bij Veldboeket zien we u en uw onderneming als verlengstuk van ons bedrijf.

VELDBOEKET LEKTUUR B.V.

Edisonstraat 1-3
3281 NC Numansdorp
Tel: 0186-57 75 66
Fax: 0186-69 18 24
Email: numansdorp@veldboeketlektuur.nl
Internet: www.veldboeketlektuur.nl

VELDBOEKET LEKTUUR B.V.

Een goed alternatief voor uw boeken!

licht probeert te komen. Heb de moed dat onder ogen te zien.' Ook een redacteur of uitgever kan helpen een doorbraak te forceren, denkt ze, door sneller het WB-woord in de mond te nemen: 'Als het taboe er niet was, zou al het bijgeloof eromheen ook niet bestaan. Het haalt de druk ervan af om er open over te praten. Waar gaat het mis? Is het een gebrek aan ideeën? Helpt het om een deadline te stellen of die juist te schrappen? Ga je niet nagelbijtend in een hoekje zitten schamen omdat je je een loser voelt. Een periode waarin je vastloopt, kan je ook veel brengen en uiteindelijk heel verrijkend zijn.'

Backlist

Komt er geen nieuw fictieboek, dan is er nog geen man overboord, vindt Dorrestein. Ze heeft een aantal opleidingen tot stemacteur gevolgd, een nieuw vakgebied dat haar veel voldoening schenkt. En ze heeft haar backlist nog. Ze heeft de rechten weer in eigen hand, nadat uitgeverij Contact, die jarenlang haar werk publiceerde, vorig jaar 13.000 exemplaren van eerder verschenen titels vernietigde. Pijnlijk, in een periode waarin ze zich alleen vanwege die backlist nog een beetje schrijver voelde. 'Ik kwam er bij toeval achter toen ik in mei het jaarlijkse royalty-statement ontving en zag dat de voorraden ineens heel laag waren. Achteraf blijkt het meer Contact-auteurs te zijn overkomen. Terwijl zo iets zonder toestemming van de schrijver nooit mag gebeuren, die moet altijd in de gelegenheid gesteld worden restpartijen op te kopen. Ik begrijp best dat een uitgeverij niet investeert in titels van jaren terug, de boekhandel is niet van elastiek en bestselleritis domineert de toplijsten. Maar ik had het fijn gevonden als iemand mij had benaderd.'

Contact kwam Dorrestein tegemoet met een POD-oplossing, maar toen bleek dat daarvoor een nieuw contract moest worden opgesteld, kwamen partijen er samen niet uit. Dorrestein besloot de overstap naar Podium definitief te maken. *De blokkade* wordt daar onderdeel van een nieuwe reeks memoires over menselijke misère. De uitgeverij zal de komende jaren enkele Dorrestein-titels opnieuw uitbrengen, te beginnen met haar debuut *Buitenstaanders*.

Via de uitgeverij van haar man, Weesperzijde, zorgt ze intussen zelf voor het leverbaar houden van de backlist met POD – een prima oplossing, vindt ze zelf. In het jubileumjaar is haar werk toch verkrijgbaar, zonder dat het opslagruimte kost, de overhead is laag en het resultaat met de huidige techniek niet van echt te onderscheiden.

Aansluiting

Ze heeft zich tijdens de periode dat ze vastzat weleens afgevraagd of de koek na dertig jaar niet gewoon op is. Of ze de aansluiting mist met de volgende generatie, die *Fifty shades* verslindt en liever twittert dan leest. 'We zijn in het boekenvak met z'n allen lui gemaakt door omstandigheden die eeuwenlang niet zijn veranderd. Bezorgde de backlist auteurs vroeger een basisinkomen, sinds een jaar of tien is dat niet meer zo. Maar het zou obscene zijn als ik zou klagen over gebrek aan aandacht. Nog altijd lezen ook veel scholieren mijn boeken. En ik heb vrijwel mijn hele schrijversloopbaan van de pen kunnen leven – wie zegt dat me nu nog na.'

Stoppen zal ze daarom niet – niet vrijwillig althans. 'Ik heb nooit gedacht: wat is dit zwaar. Ik ben elke dag met rode wangen van opwinding aan het werk gegaan. Ik hoop en verwacht dat ik dat zal heroveren.' ■

Tekst Sabine Kok

Foto Erik Borst